

Boeven en boefjes gezocht

Voor een genealoog is de vondst van een schurk als voorouder een regelrechte zegen. Van oudsher is er de overheid immers alles aan gelegen om misdadigers, groot en klein, op te sporen en te vervolgen, vast te zetten en in de gaten te houden. Onze archieven leveren daarvan vele bewijzen, in woord en beeld. **Christian van der Ven**

Met een crimineel in de familie loop je misschien niet te pronken, maar een boef onder je voorouders is een andere kwestie; over zo iemand is al gauw méér vastgelegd dan over alle eerdere andere voorvaders bij elkaar. Het aantal archieven waarin je kunt zoeken naar boeven en boefjes in je stamboom is schier oneindig. Omdat het tegenwoordig zo'n populair onderwerp is, worden criminaliteit en rechtspraak vaak als apart hoofdstuk behandeld in onderzoeksgidsen en institutionele handleidingen. Deze zoekhulpen gaan in op lokale en regionale bijzonderheden wat betreft de beschikbare archieven en geven aanvullende informatie en nuttige

bronverwijzingen. Een goed voorbeeld van een dergelijke gids is *Overijsselaars Gezocht*, een uitgave uit 1999, die door het Historisch Centrum Overijssel integraal online is gezet. Ook voor andere provincies of regio's zijn dergelijke gidsen beschikbaar. Bovendien bieden veel archiefdiensten hulp in de vorm van online informatiebladen. Ze zijn altijd het doorlezen waard, omdat ze ingaan op lokale bronnen en specifieke zoekmogelijkheden.

Voor de rechter bewezen

De bekendste bronnen waarin we onze criminele voorouders tegenkomen, zijn natuurlijk de archieven van rechtbanken. De organisatie van de rechtspraak is door

de jaren heen flink veranderd, maar de belangrijkste archieven worden vanaf de Franse tijd gevormd door de vredegerichten en kantongerechten, rechtbanken van eerste aanleg en arrondissementsrechtbanken, assisenhoven en (provinciale) gerechtshoven. Deze archieven zijn te vinden bij de regionaal historische centra (rhc's), die vooral de strafvonnissen van arrondissementsrechtbanken op naam doorzoekbaar hebben gemaakt. Onder andere Tresoor (AlleFriezen), het Gelders Archief, het Noord-Hollands Archief en het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) hebben al veel daarvan online staan. Over onderzoek in de vonnissen en processen-verbaal van rechtszittingen is

bovendien een goed broncommentaar samengesteld dat online beschikbaar is op de website van Huygens ING. Naast series vonnissen zijn vooral de strafdossiers interessant, die echter niet online te raadplegen zijn. Vaak bevatten deze dossiers het proces-verbaal, verslagen van verhoren, verklaringen van getuigen en soms is zelfs bewijsmateriaal bewaard. Zo verhaalt een van de vele dossiers in het archief van de Arrondissementsrechtbank 's-Hertogenbosch over een douanebeambte die, door geldzorgen gedreven, zich liet verleiden om een aantal smokkelaars van vee en boter te laten weten wanneer welke grenspost bemand zou zijn en vooral wanneer niet. Communicatie vond plaats door middel

De 'Daltons', maar dan met bolhoed en zachte g. Een groep kluisenkrakers uit Brabant en Vlaanderen, met links vooraan Theo Duquesnoij uit Besoijen.

Coll. BHIC, 's-Hertogenbosch

van kleine briefjes met daarop data en tijden in een luciferdoozje, dat steeds op een afgesproken plek werd verstopt. Niet alleen is een aantal van deze briefjes bewaard gebleven, ook bevindt zich een kaart in het dossier waarop de precieze plaats van het verborgen luciferdoozje is aangeduid. Er is maar weinig verbeeldingskracht voor nodig om hiermee het delict voor je ogen te zien gebeuren. Denk trouwens altijd een stap verder dan de rechtbanken. Bij veel delicten waren ook andere personen en

instanties betrokken, waarover in de documenten van meerdere archiefvormers informatie te vinden kan zijn. Wat smokkel betreft bevat bijvoorbeeld het archief van het gemeentebestuur van Maastricht een register van processen-verbaal, opgemaakt door ambtenaren van de plaatselijke belastingdienst over de jaren 1863-1867. Uit die verbalen blijkt dat het overgrote deel van de betrapte smokkelaars in die jaren gedistilleerd vervoerde. In een klein aantal gevallen is sprake van andere goederen, zoals vlees, tarwe en zelfs Limburgse kaas! Registers als deze zijn ook te

Foto van een gekraakte brandkast, gevoegd bij een dossier in het archief van het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch.

Coll. BHIC, 's-Hertogenbosch

Kaart en briefjes gebruikt bij de smokkel van boter en vee, samen met een verklaring van de verdachte opgenomen in het archief van de arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch. Coll. BHIC, 's-Hertogenbosch

vinden in archieven van andere gemeentebesturen, maar ze zijn doorgaans niet digitaal op naam ontsloten. Geen grote series dus, maar losse dossiers als krenten in andere pap.

Van nachtleven tot dagrapporten

De archieven van hogere rechtbanken zijn goed toegankelijk, maar dat is bepaald niet het geval waar het gaat om de vonnissen die door lagere rechtbanken, zoals kantongerechten, werden geveld. Een kantonrechter deed uitspraak in kleinere zaken: overtredingen waarvoor geldboetes golden en vergrijpen waarop hoogstens enkele dagen celstraf stond. Hier vind je dus geen moordenaars en verkrachters in de stukken, maar

nachtbrakers en wildplassers. Deze documenten geven daarmee een prachtig kijkje in de alledaagse criminaliteit in dorp en stad, de vormen van overlast, vandalisme en wetsovertreding waar iedere burger wel mee te maken heeft. Een onmisbare bron om bijvoorbeeld het nachtleven van een stad in beeld te krijgen. Waar zaten de beruchte kroegen en wie waren de bekende raddraaiers? Het BHIC heeft van enkele duizenden zaken die voorkwamen in 's-Hertogenbosch en Waalwijk de namen van veroordeelden online gezet. Bij onderzoek naar voorouders met bijzondere beroepen of uit bijzondere groepen (denk aan illegale prostitutiees en bordeelhouders, of rondtrekkende

kermislieden en zwervers) geven rechtbankarchieven vaak meer aanknopingspunten dan gebruikelijke persoonsregistraties zoals de burgerlijke stand. Met de ene levensstijl kwam je nu eenmaal sneller in aanraking met het bevoegd gezag dan met de andere. Over zowel prostitutiees als 'reizigers' en de onderzoeksmogelijkheden hiernaar in rechtbankarchieven is gelukkig uitgebreid gepubliceerd. Een prachtige bron voor onregelmatig gedrag van allerlei aard bestaat uit de series dag- en nachtrapporten van politie. Helaas zijn de archieven van zowel gemeente- als Rijkspolitie slechts sporadisch bewaard gebleven, maar indien beschikbaar loont het de moeite erin te neuzen. Zoek ook naar stukken die door de veldwachter zijn opgemaakt, of door de burgemeester als hoofd van de politie. Vaak zijn die te vinden in het archief van gemeentebesturen. Tot slot mag vermelding van het *Algemeen Politieblad* hier niet ontbreken. Het CBG bezit hiervan de jaargangen 1852-1946, waarvan de jaargangen tot en met 1893 zijn gedigitaliseerd en te raadplegen in de digitale studiezaal. Het *Algemeen Politieblad* was bedoeld voor een betere informatievoorziening van de politie en bevat onder andere opsporingsberichten en vermeldingen van

Hier vind je dus geen moordenaars en verkrachters in de stukken, maar nachtbrakers en wildplassers

Portretfoto's en signalementen in het 'Geheim register van ontslagen gevangenen'.

Coll. BHIC, 's-Hertogenbosch

slachtoffers van misdrijven (zie hierover ook het artikel van Hester van der Velde in dit nummer).

Gekiekt en gescand

Vanaf de jaren 1880 werd fotografie ingezet om verdachte personen te identificeren. In de archieven van diverse politiekorpsen, onder andere die van Amsterdam en Den Haag, zijn portretten van misdadigers bewaard gebleven. De bekendste registratie met foto's is mischien wel het zogenoemde 'Geheim register van ontslagen gevangenen'. Voordat nog gevaarlijk geachte personen uit de strafgevangnissen in Amsterdam, 's-Hertogenbosch, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Rotterdam en Utrecht werden ontslagen, stelde het ministerie van Justitie signalementen op en liet de vrij te komen gedetineerden fotograferen. Dit register over de periode 1882-1896 bevat ongeveer 1700 signalementen en beschrijvingen van gevangenen en 1600 portretfoto's. Via de website van het Fries Fotoarchief zijn deze te doorzoeken en te bekijken. Het BHIC bewaart de originele registers en foto's als deel van het archief van de reclasering.

In Amsterdam heeft de politie na stopzetting van het 'Geheim register' van 1897-1917 een eigen, soortgelijke administratie voortgezet. Gevangenen uit de Bijzondere Strafgevangenis van Leeuwarden werden zelfs over de periode 1880-1935 gefotografeerd. Glasplaten met deze foto's bevinden zich bij het Nationaal Gevangenis museum in Veenhuizen. Online Museum Blokhuispoort heeft alle 1800 portretten gescand en online gepubliceerd, maar een naam-index is helaas niet voorhanden. Misschien herkent u nog enkele gezichten? Over Veenhuizen gesproken, zo'n miljoen Nederlanders zou afstammen van de Drentse koloniepaupers. De website AlleDrenten van het Drents Archief herbergt daarom ook een database over de

periode 1818-1921 met daarin 74 duizend namen van kolonisten in de 'dwangkolonies' (Veenhuizen en De Ommerschans) en de 'vrije kolonies' (Frederiksoord, Willemsoord en Wilhelminaoord). Daarnaast is er een database met 5600 signalementskaarten met foto's en beschrijvingen van landlopers en bedelaars die tussen 1896 en 1901 tot een verblijf in Veenhuizen werden veroordeeld.

Van vastleggen tot vastzetten

Van de meeste gevangenen is nooit een mug shot gemaakt of bewaard gebleven, maar gelukkig werd vanaf de negentiende eeuw het kennen en herkennen van geboefte steeds belangrijker gevonden. Op papier getuigen hier vooral de signalementsregisters en

inschrijvingsregisters van gevangnissen van. Deze lijvige boeken vormen de kern van de gevangenisadministratie in de negentiende en begin twintigste eeuw en bevatten een schat aan persoonsgegevens: naam, geboortedatum of leeftijd, geboorteplaats en woonplaats, beroep, ouders, burgerlijke staat, genoten onderwijs en gedrag in de gevangenis. Als klap op de vuurpijl is er doorgaans ook een beschrijving van uiterlijke kenmerken, lengte en kleur ogen, soms zelfs tot tekeningen van tatoeages aan toe. Die uiterlijke kenmerken waren belangrijk om personen te identificeren. Toen dactyloscopie (identificatie via vingerafdrukken) nog niet in zwang was, werden

andere technieken gebruikt. Zo leren we uit het signalement van Theo Duquesnoij, lid van een bende die in 1905 tijdens het kraken van een kluis in Breda tegen de lamp liep, dat hij niet groot was, iets langer dan anderhalve meter in lengte, een hoog voorhoofd had met donkerblond haar, een grote neus en spitse kin. Bovendien staat aangetekend dat hij bij aanvang van zijn straf was 'gebertillonneerd'. Alphonse Bertillon was een Franse criminoloog en politieofficier die rond 1880 een systeem ontwikkelde om verdachte misdadigers te identificeren, onder meer gebaseerd op de nauwkeurige opmeting van elf lichamelijke kenmerken die samen uniek zouden zijn voor elk individu (onder andere lichaamslengte, breedte van het hoofd, lengte van de linkervoet, enzovoort). Dankzij Bertillons systeem van signalementskaarten kunnen wij nu veel te weten komen over het uiterlijk van onze onfortuinlijke voorouders. En in het geval van Theo Duquesnoij kunnen we een deel van de beschrijving van zijn uiterlijk bovendien vergelijken met een foto waarvoor hij met zijn benedeleden heeft geposeerd, te vinden in zijn procesdossier voor het gerechtshof. Gevangenisregisters geven uiteraard ook informatie over het begane misdrijf, de veroordeling door een rechtbank en datum en plaats van het vonnis, zodat je dat gemakkelijk kunt terugvinden in het rechtbankarchief. Het grootste probleem

bij het zoeken in archieven van de strafgevangenis is echter de vraag in welke gevangenis de gedetineerde zijn of haar dagen heeft gesleten. Een veroordeelde gedetineerde kon namelijk in principe in het gehele land worden geplaatst. In de inschrijvingsregisters kun je echter alleen op datum zoeken, een naamindex is meestal niet voorhanden. Daarom is het fijn dat steeds meer archiefdiensten deze registers digitaal op naam doorzoekbaar maken. Onder meer het Zeeuws Archief (in Zeeuwsgezocht), het Noord-Hollands Archief en het BHIC hebben al indexen online. Omdat nog niet veroordeelden dicht bij 'huis' werden vastgehouden, kunnen de registers van de huiszaken dienen als een goed vertrekpunt. Daarin wordt vaak aantekening gehouden van het eventuele transport naar de (straf) gevangenis. Deze inschrijvingsregisters vormen het leeuwendeel van de gevangenisarchieven, maar ook andere stukken in deze archieven kunnen een rijke informatiebron vormen. Denk aan verslagen, notulen en correspondentie van de cipier, de directeur en het bestuur van de gevangenis. In notulen komen bijvoorbeeld disciplinaire kwesties aan de orde. Zonder het uitgebreide rapport van de directeur van de gevangenis in Den Bosch hadden we bijvoorbeeld nooit geweten dat gedetineerde P.R. Douma in 1921 wegens mishandeling van de gevangenisonderwijzer

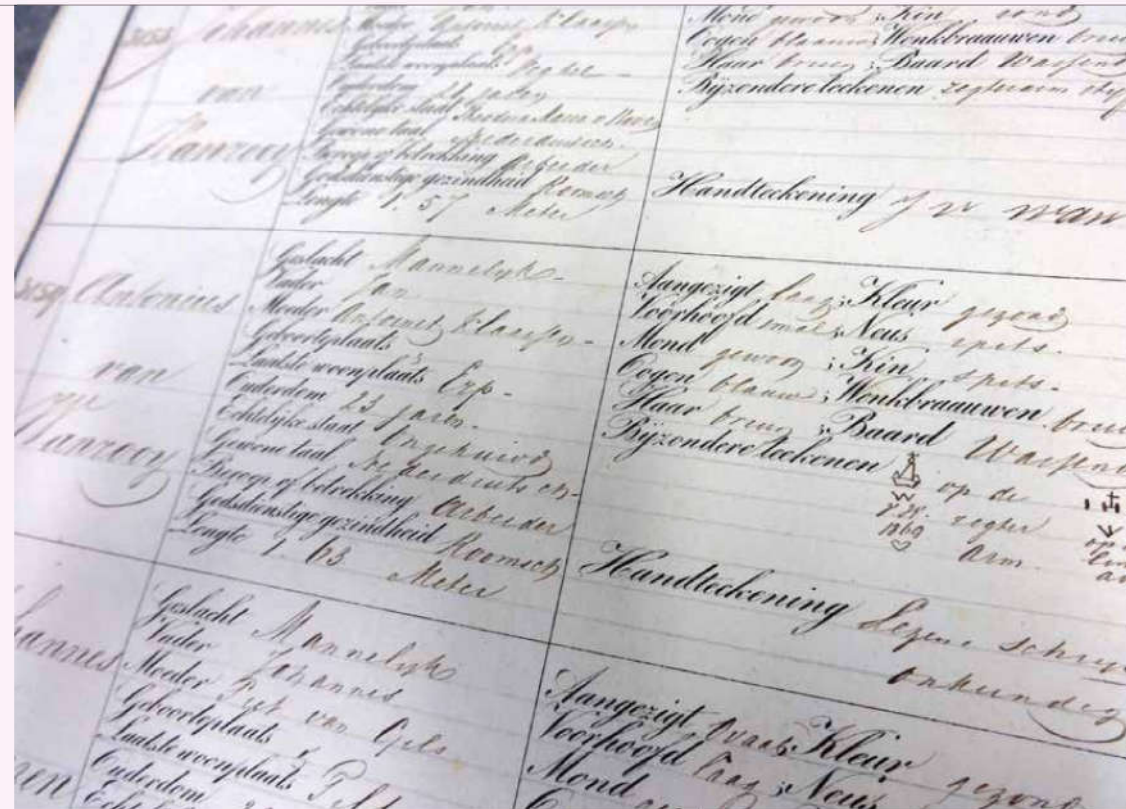
in een strafcel belandde. Het incident draaide om enkele uit een schrift gescheurde bladzijden, die Douma wilde gebruiken om brieven naar huis te schrijven. Ironisch genoeg was een van de opgelegde strafmaatregelen dat hij van de schoenmakerij werd overgeplaatst naar de enveloppenmakerij.

Schurken onder de wapenen

De rechtspraak in militaire zaken was een aparte aangelegenheid van vooral de krijgskraden en krijgskraden te velde. Een misdrijf steekt er bij deze groep bovenuit: desertie. Maar ook diefstal, belediging, mishandeling en oplichting kwamen vaak voor. Een zogezegd populaire straf was het geven van slagen met stok of riet en wegzending uit het leger als eerloze schurk. Vooral het Noord-Hollands Archief heeft over de periode 1798-1813 een uitgebreide naamindex beschikbaar, maar ook bij het BHIC kun je sinds kort zoeken naar veroordeelde militairen. Let er op dat veel van hun namen fonetisch zijn gespeld, aangezien veel van de veroordeelden niet konden lezen en schrijven, dus ook niet wisten hoe hun eigen naam gespeld moest worden. Ook de namen van veel soldaten van buitenlandse nationaliteit zijn onjuist geschreven. Veel gedaagden gaven bovendien een valse naam en leefde op. Veel hulp heb je daarom aan de uittrekels uit de militaire stamboeken, die in de vaak uitgebreide dossiers te vinden zijn. Soms heb je ook kans op een treffer in de index op procesdossiers van de Hoge Krijgskraden, te vinden bij het Nationaal Archief. Naast aparte rechtbanken waren er voor militairen in garnizoenssteden trouwens ook aparte gevangenis, de zogenaamde provoosthuizen.

Volgens de schepenen

Vrijwel alle tot nu toe beschreven bronnen komen we pas tegen vanaf de negentiende eeuw. Voor die tijd is het bronnenmateriaal beperkt, de belangrijkste plek om te speuren naar criminele voorouders tot 1811 zijn de archieven van

Signalement van Antonius van Wanrooy in het gevangenisregister, met registratie van 'bijzondere teekenen' die op zijn beide bovenarmen werden aangetroffen.

Coll. BHIC, 's-Hertogenbosch

lokale schepenbanken. Ze zijn te vinden bij de rhc's of bij lokale archiefdiensten. Veel van deze archieven staan van oudsher al in de belangstelling van archivariissen en onderzoekers en zijn dan ook goed toegankelijk gemaakt. Aangezien rechtspraak tot aan de Franse tijd vooral een lokale aangelegenheid was, is het goed om je te verdiepen in hoe een ander georganiseerd was. Belangrijk is ook om te zien welke schepenbank bevoegd was om in zekere zaken op te treden. De schepenbank van 's-Hertogenbosch, hoofdstad van de Meierij (die een groot deel van het huidige Noord-Brabant omvatte), had bijvoorbeeld de bevoegdheid om bij zogenaamde halsmisdrijven lijf- en doodstraffen op te leggen. Alle schepenbanken in de

Meierij die deze bevoegdheid niet bezaten, verwezen verdachten daarom door naar 's-Hertogenbosch. De ongeveer 25 meter aan procesdossiers in het archief van de Bossche schepenbank zijn nader toegankelijk gemaakt via een database: Dataschurk. In deze database staat (wanneer bekend) informatie over de dader(s), medeplichtigen, slachtoffers, het misdrijf, de plaats van het misdrijf en het vonnis. Dergelijke dossiers vertellen niet alleen veel over misdaad en de zelfkant van de samenleving, maar zeker de verslagen van verhoren gunnen ons een

blik in een tijd die totaal anders was dan de onze. Wees er wel van bewust (maar dit geldt voor alle in dit artikel genoemde archiefbronnen) dat het meestal de overheid is die spreekt, dus benader de gevonden informatie ook vanuit dat perspectief. Archieven bevatten regelmatig hele of halve, maar altijd gekleurde waarheden. En soms ook bewuste of onbewuste onwaarheden, bijvoorbeeld als je de verklaringen van gedaagden en getuigen doorneemt. Het zijn immers documenten opgemaakt met een doel, en dat doel was bepaald niet latere onderzoekers te voorzien van de historische feiten. Dat maakt ons archiefonderzoek wel extra spannend natuurlijk.

Een veroordeelde gedetineerde kon in principe in het gehele land worden geplaatst

Een slachtoffer van de roofmoord op de gebroeders Verhoeven, in de nacht van 15 op 16 mei 1934, wordt weggedragen van de boerderij. De daders behoorden tot de 'Bende van Oss'.

Coll. BHIC, 's-Hertogenbosch

Een treffend voorbeeld van door het gezag gekleurde informatie geven de vele procesdossiers die in Limburg verhalen over de beruchte bokkenrijders. De bokkenrijders werden in verband gebracht met een grote golf aan diefstallen en overvallen die het Limburgse platteland tussen circa 1730 en 1770 overspoelde. Tegenwoordig wordt er behoorlijk getwijfeld aan het bestaan van het fenomeen 'bende' en worden de verschillende misdrijven als losstaande incidenten gezien. Niettemin staat vast dat honderden bokkenrijders het leven hebben gelaten op het schavot en dat hun vrouwen, kinderen en kleinkinderen in grote armoede en schande hun verdere leven hebben geleid. De meeste verdachten werden echter vervolgd op basis van onder

foltering verkregen bekentenissen van andere personen. In de zeventiende en achttiende eeuw was dat een normale gang van zaken, iets om terdege rekening mee te houden bij het onderzoek. De originele procesdossiers van bokkenrijders bevinden zich in de archieven van schepenbanken die beheerd worden door het Regionaal Historisch Centrum Limburg in Maastricht, en bij Rijkshet, het centrum voor regionale geschiedenis in Heerlen. Op basis van bronnen en literatuur is er een lijst samengesteld van vervolgd personen, die online

beschikbaar is. Een aantal procesdossiers is bovendien gescand en getranscribeerd. Naast schepenbanken met minder of meer bevoegdheden waren er ook hogere rechtscollèges waar vooral zaken in beroep werden behandeld. Verschillende rch's hebben van deze archieven indexen en/of scans beschikbaar. Zo heeft het Gelders Archief de criminele sententieboeken van het Hof van Gelre en Zutphen gescand, maar nog niet op naam toegankelijk gemaakt. Dat is wél het geval met het archief van de Raad van Brabant, tot 1811 het hoogste rechtscollège voor het Staatse deel van Brabant, dat als generaliteitsgebied bestuurd werd vanuit Den Haag. Zeker voor generaliteitsgebieden geldt overigens dat ook het archief van de Raad van

In plaats van vrijheidsstraffen legde men liever lijf- en doodstraffen op, ontorende straffen en verbanningen

State van belang kan zijn. Het BHIC heeft daarom al vele samenvattingen van resoluties (besluiten) van deze Raad online doorzoekbaar gemaakt. Van gevangnissen was in de periode tot 1811 eigenlijk nog geen sprake. In plaats van vrijheidsstraffen legde men liever lijf- en doodstraffen op, ontorende straffen en verbanningen. In dorpen werden verdachten doorgaans opgesloten in het raadhuis, de stadspoort of een kasteel, voordat ze getransporteerd werden naar een tuchthuis in een stad.

Brekend nieuws

Voor de media is criminaliteit een geliefd onderwerp en in vroeger tijden was dat niet anders. Dat gezegd hebbende kun je dus eigenlijk niet om Delpher heen, waarmee een onovertroffen collectie van miljoenen historische krantenpagina's uit de zeventiende tot en met de twintigste eeuw te doorzoeken is. Let op dat er in de automatische tekstherkenning veel foutjes zitten, dus wees creatief met zoeken. En vergeet ook niet dat veel archiefdiensten op hun eigen website vaak nog meer (regionale) kranten beschikbaar hebben. Zoekspecialist Eric Hennekam heeft daar een handig overzicht van gemaakt. Uit de tijd dat informatievoorziening nog vooral een papieren zaak was, stammen de vele knipselcollecties die archiefdiensten rijk zijn. Ook daarin vormt criminaliteit vaak een prachtige rubriek om in te speuren, waarmee je ook weer lokaal geconcentreerde criminaliteit op het spoor komt. Wat bijvoorbeeld te denken van de Bende van Oss. Niet zozeer bekend van de film uit 2011, maar al in de jaren 1930

beroemd en berucht, en zeker in Oss en omgeving ook gevreesd. In 1934 begon de eerste gemeentearchivaris van Oss, Jan Cunen, met het uitknippen van artikelen uit verschillende kranten (nationaal en internationaal), een verzameling die door anderen werd voortgezet. In 1949 promoveerde criminoloog W.H. Nagel op het onderwerp criminaliteit in Oss. Uit angst voor negatieve publiciteit kocht de gemeente Oss vrijwel de complete oplage van vierduizend exemplaren van het proefschrift op. Uit voorzorg werd ook de knipselverzameling overgebracht naar het archief van de gemeentepolitie van Oss. Bij de inventarisatie van dit archief, enkele jaren geleden, kwamen de krantenknipsels weer boven water. Een te mooie bron om niet beschikbaar te stellen voor iedereen die belang stelt in dit donkere verleden van Oss. Op de website van het BHIC zijn de duizenden knipsels dan ook integraal te doorzoeken.

Over de grens

Omdat criminaliteit zich niet gebonden weet aan grenzen, zal je soms ook bij het onderzoeken ervan de grens over moeten. Niet in de laatste plaats natuurlijk wanneer het gaat over grensoverschrijdende misdaad zoals smokkel. Maar ook omdat er simpelweg prachtige websites te vinden zijn in het buitenland, goed voor uren onderzoeken en ontdekken. Een daarvan wil ik niemand onthouden: London Lives, waarop je veel bronnen en verhalen tegenkomt uit het achttiende-eeuwse Londen. Zoals het treurige relaas van Mary Talbot uit Ierland, geboren in 1766 en in Londen

gehuwd met een metselaar. Nadat haar man door een ongeluk op zijn werk niet meer voor haar en hun pasgeboren zoontje kon zorgen, ging Mary, op dat moment 22 jaar, uit stelen. In 1788 werd ze voor de diefstal van wat katootenen doeken voor zeven jaar naar een strafkolonie in Australië gestuurd. Vlak na het begin van de reis kon ze echter samen met haar kindje ontkomen, maar in 1790 werd ze wederom opgepakt en zelfs ter dood veroordeeld. Nadat ze tijdens een medische controle zwanger bleek en later beviel van haar tweede kindje, werd de doodstraf omgezet in een levenslange ballingschap. Tot haar grote verdriet werd ze echter zonder haar kinderen getransporteerd naar Australië. Zeven weken na aankomst in Sydney stierf ze.

Tot slot (en grendel)

Veel criminaliteit die sporen achterliet in archieven, komt voort uit armoede, onrecht en sociale achterstand. In de criminele bronnen komen we niet alleen grote schurken tegen, maar vooral heel veel gewone mensen zoals u en ik. Maar waar zij in de onfortuinlijke omstandigheden zijn geraakt waardoor ze nu voorkomen in strafvonnissen en gevangenisregisters, zijn wij in de gelegenheid om hun verhaal door onderzoek en publicatie in herinnering te roepen en te vertellen. Dit artikel heeft weliswaar geen uitputtend overzicht van alle onderzoeksmogelijkheden gegeven, maar hopelijk des te meer inspiratie om zelf op zoek te gaan naar al die persoonlijke, bijzondere verhalen. ●

Verder lezen

Kijk voor een overzicht van in deze bijdrage genoemde literatuur en bronnen betreffende onderzoek naar boeven in (of buiten) de familie op bit.ly/boevenbronnen.

Christian van der Ven is digitale archivaris bij het BHIC, 's-Hertogenbosch